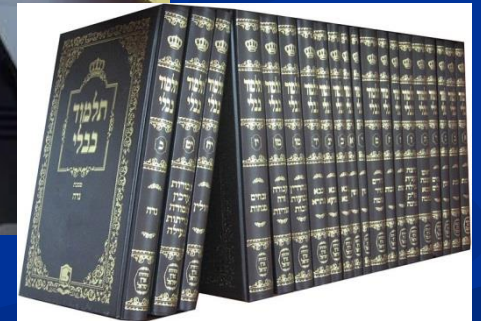
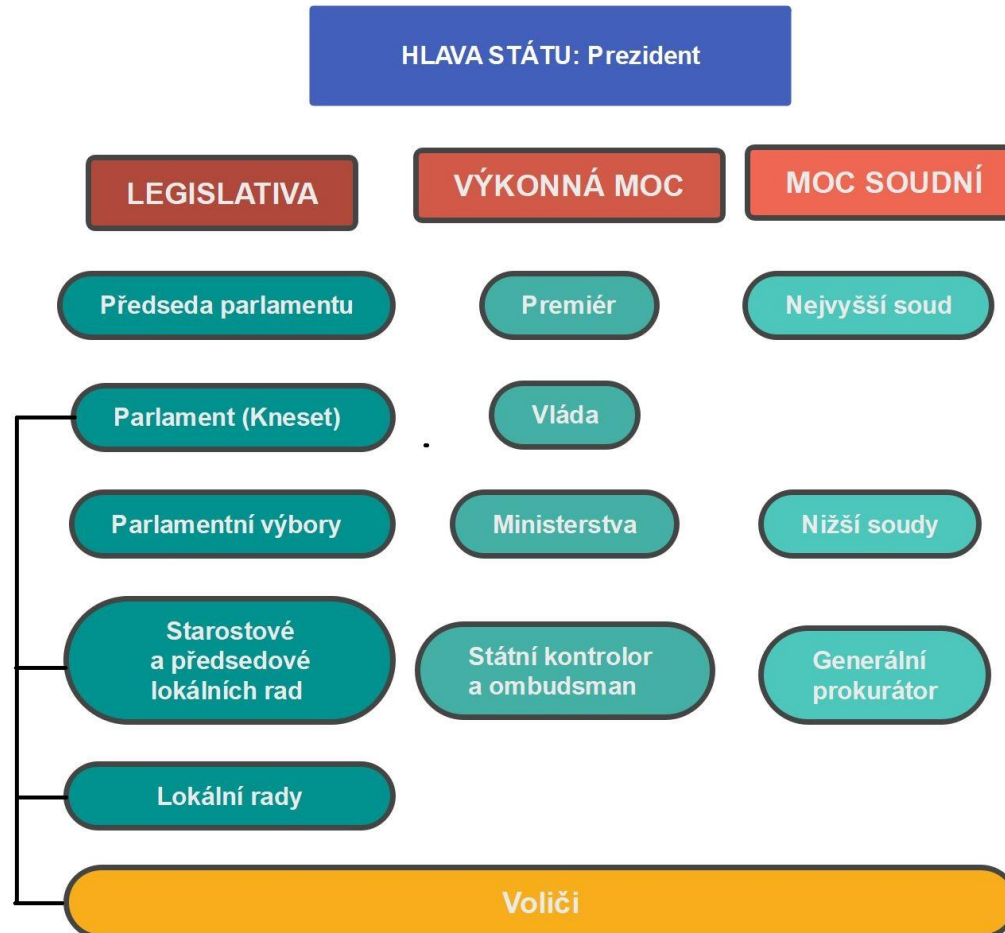

Judaismus a politika v Izraeli

Marek Čejka

Dělbba moci v Izraeli

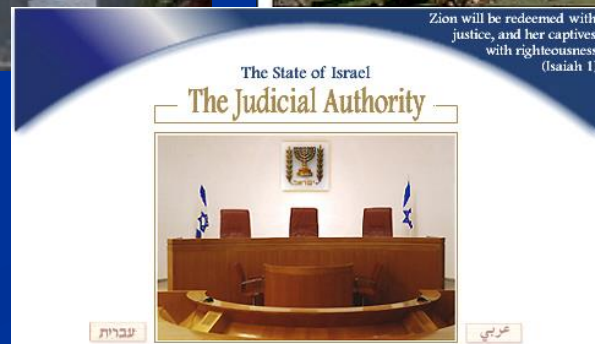
Kořeny Izraele jsou velmi sekulární a levicové

(to platilo až do 70. let), dnes obhájuje Izrael hlavně politická pravice

Sekulární vs. náboženské právo

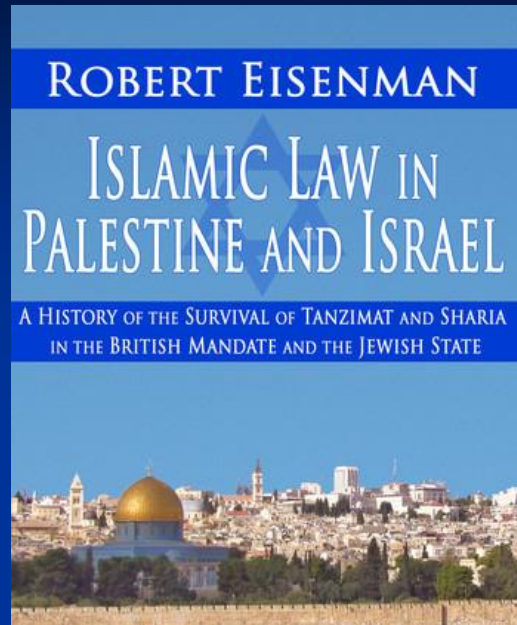
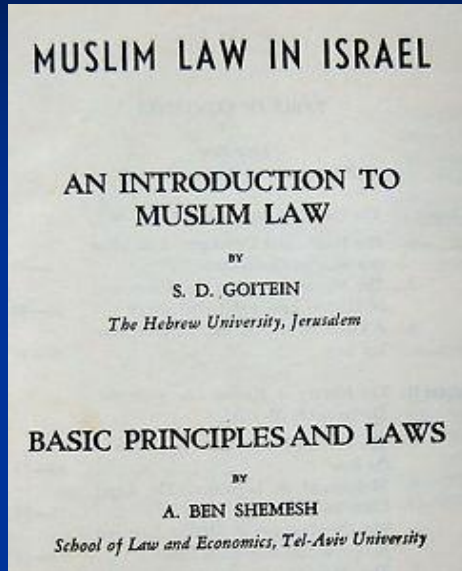
System náboženských soudů

Rabínské soudy v Izraeli

Šariatské, drúzské a církevní soudy v Izraeli

Zákon o návratu (1950)

- Zaručuje každému člověku s židovskými kořeny a členům jeho rodiny právo přijít do Izraele a automaticky získat státní občanství.
- Zákon se nevztahuje pouze na člověka, který má židovskou matku či konvertitu, ale i na člověka, který má židovské příbuzenské vztahy ze strany otce či prarodičů,
- Schválen prvním Knesetem 5. července 1950
- Řada výjimek a precedentů (Bratr Daniel atd.)

The Law of Return

Israel is a home for all Jews - but how does one make it home? This is a look at the Law of Return - the law that ensures that all Jews can automatically claim citizenship in Israel.

Who can move to Israel?

The law first passed in 1950 and has since undergone changes
The Law of Return 5710-1950 was enacted on July 5, 1950. Originally, the law only read: "Every Jew has the right to this country as an oleh."

Who is a Jew?

Until 1970, the Law of Return never defined who a Jew is.

In 1970, the law was modified to include a broad and inclusive definition of who is a Jew. The law applies to born Jews, those with Jewish ancestry, and recognized converts of the State.

What does this mean practically?

Today, thousands come on "Aliyah." But this doesn't come without complication. While the heart of the law is to be inclusive, practically there are a lot of issues for those defined Jewish by the 1970 law, and not according to *halacha* (Jewish Law).

So wait, what's the "Right of Return?"

The Right of Return and the Law of Return are totally different. The Right of Return is the political belief that Palestinian refugees and their descendants, have a right to return to the land that they left or were forced out of when Israel became independent in 1948.

Specifika izraelské společnosti z hlediska státu a práva

- **specifické podmínky a příčiny vzniku Izraele** (sionismus, alija – Zákon o návratu, Holocaust)
- **zvláštní složení společnosti** (Izraelce spojuje židovství, ale téměř dva tisíce let žili roztroušeni po celém světě, specifické konfliktní linie ve společnosti)
- **skutečnost, že judaismus je většinovým náboženstvím jedině v Izraeli** (na rozdíl od křesťanství a islámu).
- **judaismus je na rozdíl od křesťanství a islámu propojen s etnickou příslušností a silnou vazbou na konkrétní region**
- **Nevyjasněná koncepce židovského státu**

Problematická je praktická stránka vztahu mezi náboženstvím a státem

- v běžném životě hraje v Izraeli religiozita výraznější roli než v demokraciích, kde má náboženství legislativně silnější postavení.
- Zásadní roli hraje v Izraeli takzvaný **status quo** v otázkách vztahu náboženství a státu.
- až na výjimky není stále zakotven v zákonech.
- přesto se v Izraeli dostalo mnoho důležitých záležitostí výhradně do rukou religiálních institucí (nejčastěji ortodoxních rabinátů).

Status quo ve věcech vztahu náboženství a státu

- *Status quo* zachovává v Izraeli z dob předstátních (Osmanská říše, Britský mandát) respektování některých náboženských pravidel, aniž by tato pravidla byla následně legislativně zakotvena.
- Za dokument (neprávního charakteru) potvrzující *status quo* je považován dopis prvního premiéra Davida Ben-Guriona a dvou jeho kolegů ze dne 19. června 1947, zasláný jménem Židovské agentury (*Sochnut*) hnutí *Agudat Jisrael*, hlavnímu politickému reprezentantu ultraortodoxních Židů v mandátu Palestina.

Hlavní body statu quo

- **sobota (šabat)** bude vyhrazena pro celonárodní den odpočinku
- budou dodržována **náboženská potravinová pravidla (kašrut)** ve veřejných a vládních institucích
- **jurisdikce ve věcech osobního statusu** bude ponechána v rukou religiózních institucí
- **existující autonomní náboženské vzdělávací systémy** budou uznány státem.

1. bod status quo: Dodržování šabatu

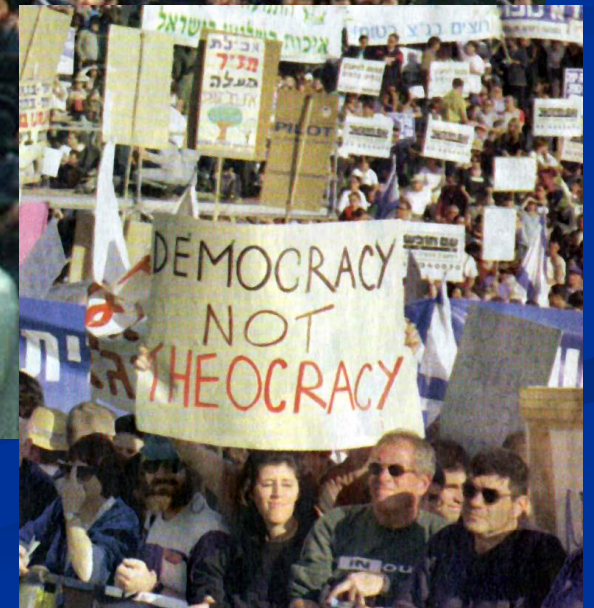

Protesty proti porušování šabatu

rabín *Amram Blau*

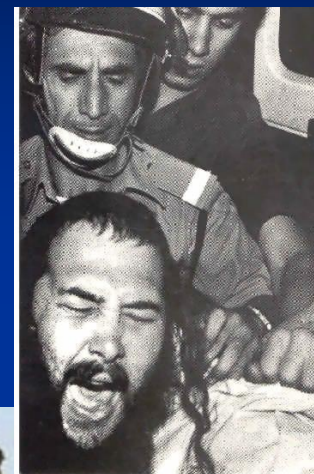
Protesty charedim proti dopravě o šabatu na ulici Bar-Ilan v Jeruzalémě

Časté protesty izraelských charedim

Represe proti charedim

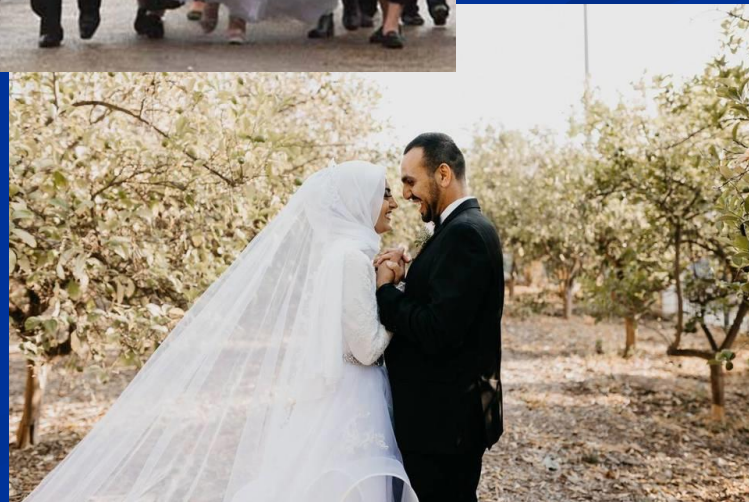
Více o charedim v populární kultuře

2. bod status quo: Dodržování kašrutu státem

3. bod status quo: Jurisdikce ve věcech osobního statusu ponechána náboženským institucím

- Může být pro život (hlavně sekulárních) Izraelců nejproblematictějším bodem status quo
- neexistuje civilní sňatek – pouze ortodoxní obřad (u Židů)
- není možný sňatek mezi příslušníky různých náboženství
- Kohén si nemůže vzít rozvedenou ženu, omezení i konvertité
- V rozvodu zvýhodněn muž – nelze se rozvést bez *getu*, žena, která odmítá rozvod je „vzpurná žena“ a rabín může nahradit její svolení
- Právo na osvojení omezeno jen na stejné vyznání

4. bod status quo: Respekt státu k rozdílným vzdělávacím systémům

Související problémy vztahu náboženství a státu

- postavení neortodoxních proudů židovství
- ortodoxní versus neortodoxní konverze
- cudnost vs. hříšnost
(Jeruzalém vs. Tel-Aviv)
- archeologický průzkum
- zákaz kremace

Specifické náboženské instituce

Vrchní rabinát

- duální
- nejvyšší instituce ve věcech *halachy*
- funkčně se překrývá s dalšími Institucemi
- respektován?

Ministerstvo pro náboženské záležitosti

- nejvyšší správní orgán
- spadají pod něj všechny oficiálně uznané náboženské instituce
- židovští, křesťanští a muslimští úředníci
- dozor nad kašrutem, halal, importem potravin
- přerozděluje finance
- o ministerstvo bojují náboženské strany

System náboženských rad

- dědictví z doby britského mandátu
- jsou výkonnou složkou místní správy
- struktura odpovídá složení společnosti
- v židovském Izraeli donedávna pouze ortodoxní Židé – konflikt s neortodoxními
- spory ohledně jmenování žen

Alternativní náboženské instituce - neoficiální

Náboženství a izraelská armáda

Náboženské jednotky

- charedim odmítají sloužit
- nepříliš úspěšné pokusy o jejich zapojení
- otázky ohledně loajality – mají zbožní vojáci poslouchat „světské“ rozkazy velitelů nebo příkazy Tóry? (např. neevakuovat osady)
- Propojení náboženství, národa a teritoria: Izraelský brigádní generál Eli Shermeister hovoří o nebezpečí „svaté války“:

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/programmes/newsnight/8232340.stm>

Protesty charedim proti armádním odvodům (po 2017)

Izraelská společnost a její náboženské členění

- **sekulární Izraelci** – ti kteří nedodržují halachu, avšak zároveň nemusí být vždy ateisté
- **tradicionalisté** – ti, kteří více či méně respektují halachu
- **religiózní Izraelci** – ti, kteří striktně dodržují halachu – ať už podle jejích moderních interpretací (**ortodoxní Židé**), či tradičním způsobem (**ultraortodoxní Židé/charedim**)

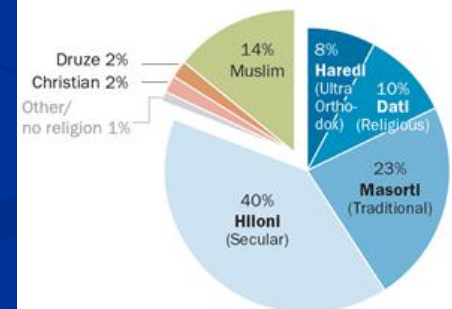
Vývoj náboženské sebeidentifikace mezi izraelskými Židy (v %):

	1979	1986	1989	1992
Religiózní	17	15	17	20
Tradicionalisté	41	38	33	29
Sekulární	42	47	51	51

Israel's diverse religious landscape

% of Israeli adults who identify as ...

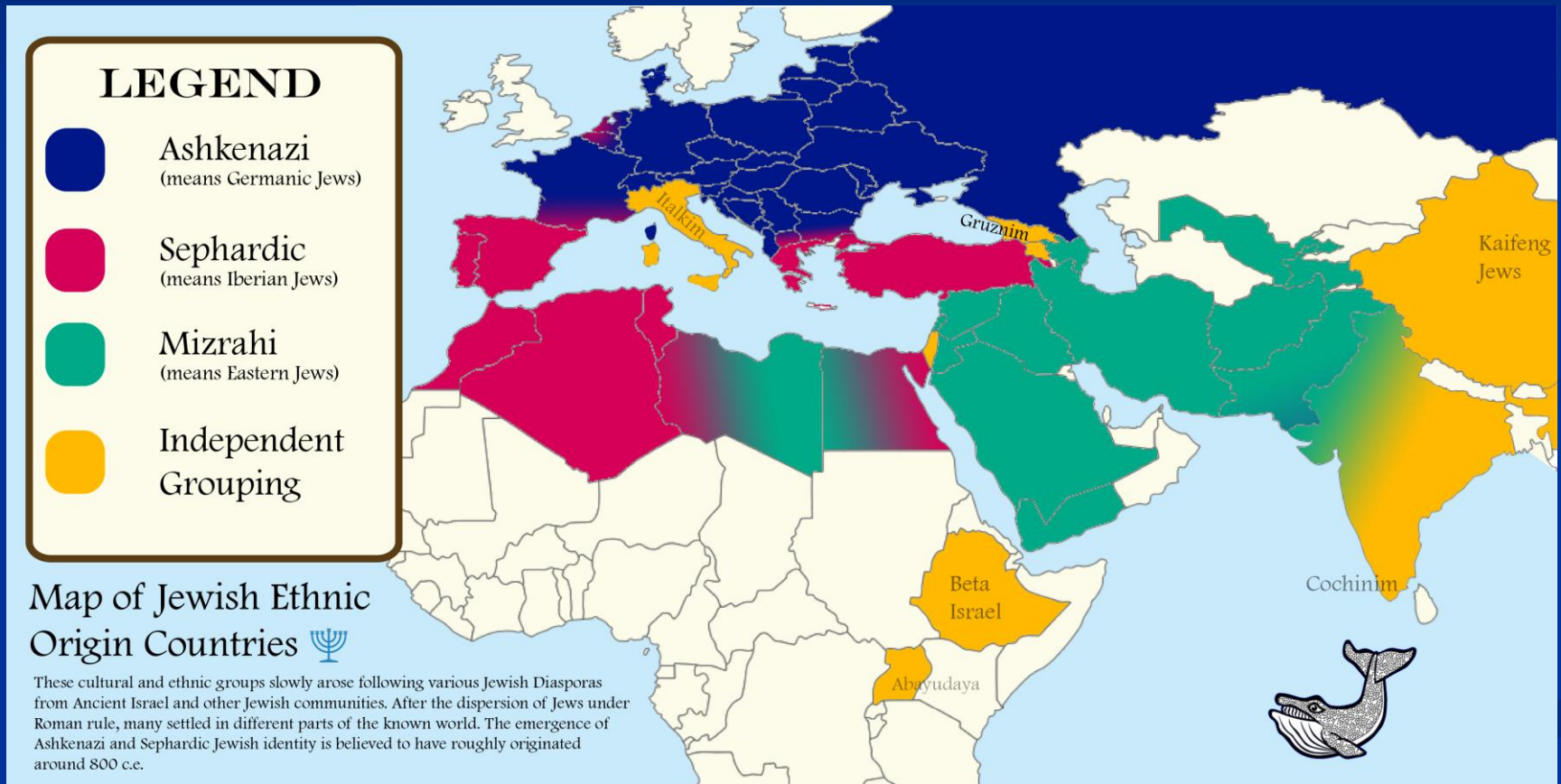
Non-Jewish : 19% Jewish: 81%

Source: Survey conducted October 2014-May 2015. A small proportion of Jewish respondents (<0.5%) did not specify their subgroup.

PEW RESEARCH CENTER

Vnitroetnické členění a původ Židů

Sekulární Izraelci

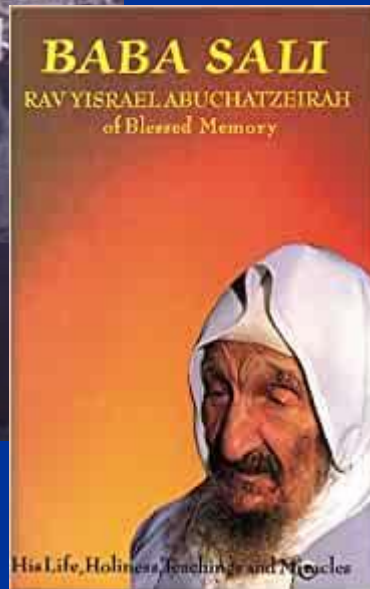

Tradicionalisté

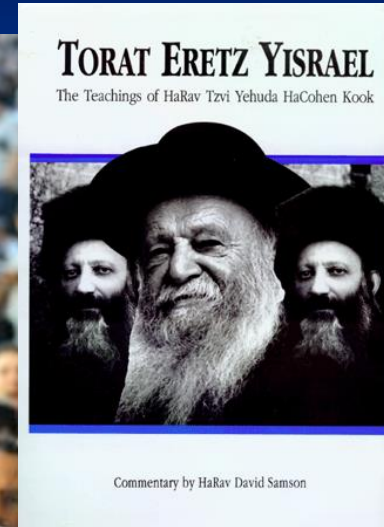
Sefardé - Aškenázové

Jicchak Navon 1978-1983

Religiózní Židé moderní ortodoxie

NÁBOŽENSKÝ SIONISMUS

- V první pol. 20. stol. krystalizuje uvnitř judaismu nový náboženský proud
- NÁBOŽENSKÝ SIONISMUS se pokusil propojit sekulární myšlenky sionismu s ortodoxním judaismem.
- Židovské náboženství se tak sloučilo s politickou ideologií (podobně jako u některých proudů islamismu nebo v křesťanství)
- Za jeho hlavního protagonistu je označován rabín *Jicchak Avraham Kook*.

Jicchak Avraham Kook (1864 – 1935)

„...Není pochyb o tom, že toto velké hnutí (sionistické) je „počátek Vykoupení“ které již brzy přijde, a to ještě během našich dní. A pro náš lid a pro naše Boží města musíme být silní.“

- Kook spatřoval v osidlování biblického území sionisty a některých dalších politických jevech své doby (např. v Balfourově deklaraci – 1917) projev Boží vůle.
- Kookovo učení ovlivnilo některé „modernistické“ ortodoxní Židy
- Kookovo učení rozvinul jeho syn *Cvi Jehuda Kook*

Religiózní Židé – charedim

Svět charedim

- Výraz odvozen od heb. slova *charada*, („strach“, „chvění se“, „bázeň“) apod.
- „bázliví“, výstižněji „bohabojní“
- Výraz souvisí s biblickou pasáží: „*Ti, kdož se třesou při Jeho slovu*“ (Izajáš 66:5).
- V praxi: Ipění na principech halachy, odmítání moderních vlivů
- Jisté rozdíly: pragmatismus vs. hluboký tradicionalismus

KLOBOUK

různé typy
např. "ŠTOFNER"

KABÁT
"BEKISE"

různé
typy

KOŽEŠINOVÝ
KLOBOUK
"ŠTRAJMEĽ"

PEJZY
"PAJOS"

VELKÝ MODLITEBNÍ
ŠAL
"TALIT GAĐOL"

PÁS
"GARTEL"

MALÝ MODLITEBNÍ
ŠAL

"TALIT KATAN"

"CICIT"

RŮZNÉ TYPY PANOŽEK
např. "HOJCENCUKEN"

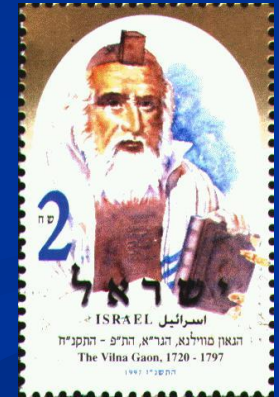
MAREK ČEJKA, 2006

Rozdíly uvnitř světa charedim

- sefardští charedim – aškenázští charedim
- chasidismus – nechasidské směry (mitnagdím, litvaci)

Baal Šem Tov

Gaon z Vilna

- rozdíly mezi chasidskými skupinami navzájem
- Zanikající rozdíly:
 - oberlandiš – unterlandiš
 - perušim (skupina v rámci mitnagdím)

Chasidské dynastie

- Belz
- Bobov
- Braclav (Breslov)
- Chabad Lubavič
- Ger (Gur)
- Klausenberg
- Satmar
- Skver
- Vižnic

rabín Alter z Geru

Nejvýznamnější rabínské autority v Izraeli

**Rabbi Elazar
Menachem Man
Shach זצ"ל**

Rav Y.S. Eliyashiv שליט"א (left) advising
Rav Yaakov Weiner שליט"א (right)

Lubavičský rabín

MOSHIACH ^{משיח}
IS HERE.

**Just add in goodness
and kindness.**

LONG LIVE THE REBBE KING MESSIAH FOREVER!

www.JewishWomenUnited.org

Ovadia Josef

rabín Joel Teitelbaum ze Satmaru (1887–1979)

Další významné rabínské autority proti sionismu

r. Weissmandl

r. Sonnenfeld

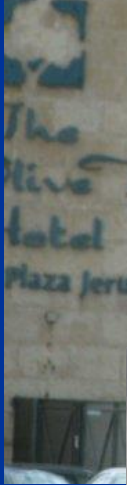

J. I. De Haan

Braclavští chasidé

Různé mužské pokrývky hlav

Ženy z komunity charedim

Děkuji za pozornost!

Pro další informace sledujte:

<http://blizky-vychod.blogspot.com>

Publikace:

- *Judaismus a politika v Izraeli* (2002, 2009)
- *Izrael a Palestina* (2005)
- *Encyklopedie blízkových. terorismu* (2007)
- *Rabíni naší doby* (2010, spoluaut.)
- *Dějiny moderního Izraele* (2011)
- *Lidé svatých zemí* (2012)
- *Rabbis of our Time* (2015, Routledge)
- *Korán, meč a volební urna* (2020)

